

HEAVIER THAN HEAVEN

DE BIOGRAFIE VAN

KURT COBAIN

door CHARLES R. CROSS

Charles R. Cross

Heavier Than Heaven

De biografie van Kurt Cobain

Vertaald door Marike Groot,
Sander Brink en Elisabeth van Borselen

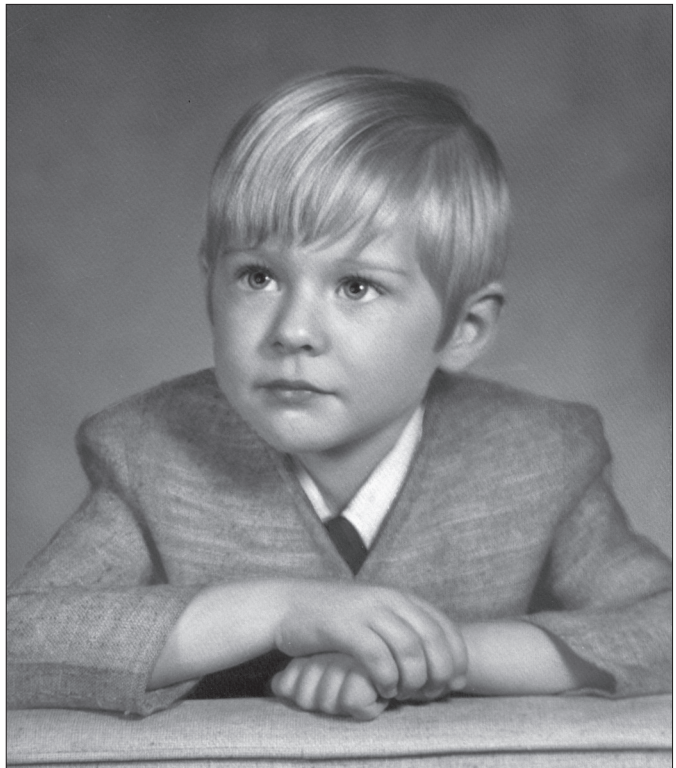

KOSMOS

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Kurt Cobain, twee maanden oud, in de armen van zijn vader Don. Don heeft zijn wercoverall aan.

Als kind had Kurt al opvallende ogen.

Inhoud

Voorwoord bij de uitgave van 2014	9
Persoonlijke noot van de auteur	13
Proloog – Heavier Than Heaven	19
1 Eerst heel hard gillen	25
2 Ik haat mama, ik haat papa	37
3 Gehaktbal van de maand	53
4 De Prairie Belt Sausage Boy	65
5 De wilskracht van het instinct	85
6 Hield niet genoeg van hem	107
7 Soupy Sales in my fly	117
8 Weer op school	125
9 Too Many Humans	143
10 Illegaal om te rocken	167
11 Snoep, puppy's, liefde	187
12 Love you so much	203
13 De Richard Nixon Library	221
14 Amerikaanse vlaggen verbranden	235
15 Elke keer als ik slikte	251
16 Poets je tanden	269

17	Monstertje vanbinnen	287
18	Rozenwater & luierlucht	307
19	Die legendarische scheiding	325
20	Een kist in de vorm van een hart	341
21	Een reden om te lachen	359
22	De ziekte van Cobain	377
23	Net als Hamlet	397
24	Engelenhaar	415
	Nawoord – Een hiernamaals als dat van Leonard Cohen	433
	Bronnen	445
	Dankwoord	457
	Verantwoording	459
	Fotoverantwoording	460
	Register	461

Voorwoord bij de uitgave van 2014

Dit boek werd voor het eerst uitgegeven in september 2001, met de 24ste van die maand als de ‘officiële’ datum waarop het werd uitgebracht, wat samenviel met de tiende verjaardag van *Nevermind*. Die tiende verjaardag werd nauwelijks opgemerkt in de gewone pers omdat de hele wereld, dus ook verjaardagen van muziekalbums, die maand werd overschaduwd door de aanvallen van 11 september.

In de jaren nadat *Heavier Than Heaven* voor het eerst werd gepubliceerd, heb ik duizenden brieven en e-mails gekregen van lezers, maar het gedenkwaardigste was toch wel het bericht dat slechts een week na die aanvallen van 11 september kwam. De man die het had geschreven, had gewerkt in een van de torens van het World Trade Center. Hij had toevallig aan zijn bureau zitten lezen in *Heavier Than Heaven* toen het eerste vliegtuig zich in de toren naast hem boorde. Hij verliet het gebouw en overleefde het, maar hij wilde me laten weten dat hij zijn exemplaar van *Heavier Than Heaven* in de Twin Towers had laten liggen. Ik liet mijn uitgever hem meteen een nieuw exemplaar sturen, want hij had gezegd dat hij het nog niet uit had. Het was een bizarre, onwerkelijke wending die dit specifieke creatieve werkstuk op de een of andere manier verbond met die tragedie, of mij in elk geval het gevoel gaf dat er een verband was, hoe los ook.

Dat gevoel van persoonlijke verbondenheid – zelfs te midden van onvoorstelbaar leed of er een onmetelijke afstand vandaan – weerspiegelt wat veel lezers van dit boek in de loop der jaren hebben gezegd over de band die ze voelen met Kurt Cobain. Vrijwel niemand van hen heeft

Kurt gekend, maar toch voelde zijn dood als een persoonlijk verlies. In zekere zin wás het ook een persoonlijk verlies, want de dood van Kurt betekende ook de dood van Nirvana en iedereen die van die band hield, verloor iets op dat moment. Het was een verlies dat werd gevoeld door een generatie, of wel twee; zelfs door mensen die Nirvana nooit hebben zien optreden, Kurt nooit hebben ontmoet, geen Engels spreken of nog niet waren geboren toen hij de aarde twintig jaar geleden verliet.

Ik voel dat verdriet zelfs nu nog, dertien jaar na de verschijning van dit boek en twintig jaar na zijn dood. Er gaat zelden een week voorbij zonder dat er iets van diezelfde droefheid door me heen gaat, over hoe het had kunnen zijn of hoe het lot anders had kunnen lopen.

Omdat Kurt zo'n publieke figuur was van wie het leven zich in krantenkoppen afspeelde, wordt gemakkelijk vergeten dat zijn dood een nog grotere tragedie was voor degenen die hem persoonlijk kenden. En tijdens het schrijven van dit boek zijn veel van die mensen in mijn leven gekomen en zijn velen van hen er deel van uit blijven maken. Iedere snuggere biograaf weet dat een schrijver maar een klein deel van een leven kan laten zien, hoe dik het boek dat hij schrijft ook is. Virginia Woolf heeft eens opgemerkt dat een biografie wordt 'beschouwd als volledig wanneer ze slechts zes of zeven persoonlijkheden beschrijft, terwijl iemand er wel duizend kan hebben'. Ik probeer mijn biografieën zo te schrijven dat ze voor een breed publiek interessant zijn en niet alleen voor familie en vrienden van mijn onderwerp. Niettemin voelt het als een rechtvaardiging wanneer mensen die jouw onderwerp hebben gekend, zeggen dat je een deel van zijn essentie hebt weten te vangen, één van die duizend persoonlijkheden. Je hoopt dat je boek iemand, al was het maar heel even, het gevoel heeft gegeven dat hij zijn vriend die hij was verloren, weer tegenkwam. Ik heb exact die woorden tegen me horen zeggen en dat gaf me het gevoel dat mijn moeite niet vergeefs is geweest.

Als ik *Heavier Than Heaven* nu zou schrijven, zou ik de manier waarop ik toegang heb gekregen tot Kurts dagboeken, brieven en paperassen misschien directer hebben beschreven (dit boek is geschreven zonder de 'autorisatie' van wie dan ook, hoewel ik af en toe het tegendeel heb zien beweren op internet). Ik ben via een aantal bronnen aan die verschillende materialen gekomen, onder wie Courtney Love, die het meren-

deel van zijn dagboeken beheerde, maar niet alles; er waren nog vier andere partijen die ook een verzameling dagboeken of brieven hadden. Love gaf me de gelegenheid de dagboeken die ze had, te bestuderen zonder dat ze daar verder nog toegang toe had. Ze heeft dit manuscript niet van tevoren gelezen en uiteindelijk was ze niet blij met sommige dingen die erin staan.

Love's toenmalige manager zorgde ervoor dat ik Kurts dagboeken mocht bestuderen. Ik werd drie dagen lang volkomen alleen gelaten met een aantal plunjezakken vol met Kurts en Courtneys dagboeken, papieren en kunstwerken, in een huis in een cañon in de buurt van Los Angeles. Ik denk dat niemand van de betrokkenen wist wat er in die plunjezakken zat, want veel spullen waren zeer persoonlijk van aard; medische rapporten en belastingaanslagen. Kurt en Courtney hadden in een chaos gewoond toen ze samen waren en mijn inschatting is dat al hun persoonlijke bezittingen bij elkaar in die tassen waren gepropt, in een kast waren gezet nadat Kurt was overleden en onaangeraakt waren gebleven totdat ik ze begon te bestuderen.

De dagboeken waren buitengewoon. Veel bladzijden hadden vlekken, die van van alles konden zijn, zoals koffie, frisdrank en misschien zelfs de overblijfselen van drugsgebruik. Er waren ook opgedroogde bloedvlekken bij.

Op een avond heel laat in dat lege huis stuitte ik op bladzijden waarop Kurts smeekbedes aan God stonden om hem te helpen van zijn verslaving af te komen. Om die woorden in mijn handen te houden was een van de meest angstaanjagende, maar ook droevigste momenten in mijn leven. Ik heb er geen verklaring voor waarom Kurt er nooit in is geslaagd af te kicken en waarom anderen dat wel lukt. Door het schrijven van *Heavier Than Heaven* heb ik een heleboel inzichten gekregen in de vroege jeugd van Kurt Cobain, die hem heeft gevormd. Maar ik bleef ook zitten met grotere, spirituele vragen, die niet beantwoord kunnen worden.

Als ik vandaag dit boek zou herschrijven, zou ik misschien ook de opzet van het laatste hoofdstuk veranderen. Als lezer houd ik niet van voetnoten binnen de tekst, omdat ik het gevoel heb dat ze me uit de trance houden waar ik in probeer te raken en dat ze me weghouden bij de voorstellingen die ik er in mijn hoofd bij maak als ik een biografie lees. Maar toch zijn er in de loop der jaren een aantal jongere lezers

geweest die me schreven om te vragen hoe ik bijvoorbeeld wist naar welke cd Kurt op het laatst luisterde, of dat ik dat gewoon ‘had verzonnen.’

Ik heb dit boek samengesteld aan de hand van meer dan driehonderd interviews, maar ook op basis van uitgebreide politierapporten. Aangezien de dood van Kurt grondig is onderzocht – in weerwil van al het gebazel op het internet – waren er documenten die ik mocht inzien die me hebben geholpen Kurts laatste dagen in kaart te brengen. De cd *Automatic For the People* van R.E.M. zat in zijn cd-speler, die ook aanstond, en die andere onderzoekers een paar dagen eerder niet aan hadden zien staan. Alleen die details al, over dat ene feitje, hadden een heel lange voetnoot bij één enkele zin opgeleverd.

Ik heb ook geprobeerd om mezelf niet in de tekst in te voegen als verteller die in de eerste persoon spreekt. Hoe ik weet dat hij hard op de pen drukte toen hij zijn afscheidsbrief schreef? Dat kon ik zien toen ik het briefje daadwerkelijk in mijn handen hield. Het is bijna vijftien jaar geleden sinds ik dat briefje in mijn hand had, maar ik kan nog steeds het zware emotionele gewicht ervan voelen. Er waren plekken waar hij zo hard had gedrukt dat zijn pen door het papier heen was gegaan. Ik heb voor dit boek afscheidsbrieven bestudeerd en het viel me op dat de schrijvers ervan vaak veel zorgvuldiger schrijven dan gewoonlijk ; omdat ze zo graag, voor de allerlaatste keer, willen communiceren met de wereld. Ook hier had ik de details kunnen toevoegen in een heel lange voetnoot, maar dat zou het verhaal hebben onderbroken.

Hoewel dit boek uitkwam in 2001, zijn delen van het verhaal gewoon doorgegaan, een sage die zich blijft ontwikkelen. Een aantal van de mensen die ik heb geïnterviewd is overleden, onder wie Kurts grootvader, die ik goed heb leren kennen in de loop der jaren. Hoewel dit boek een portret schildert van Leland Cobain dat deels belastend is voor hem, is hij toch naar mijn eerste lezing van dit boek gekomen in Aberdeen, Washington, in september 2001. Leland zat op de eerste rij en omdat hij de reputatie had dat hij wel eens gewelddadig kon zijn, vroeg ik me af of hij me zou proberen te slaan. In plaats daarvan zat hij naderhand trots samen met mij aan een tafeltje exemplaren te signeren. Ik ben ervan overtuigd dat hij *Heavier Than Heaven* nooit heeft gelezen. Hij heeft me

heel vaak verwelkomd in zijn stacaravan en met het klimmen der jaren is zijn gesnoef wat milder geworden. Hij leek opvallend veel op Kurt.

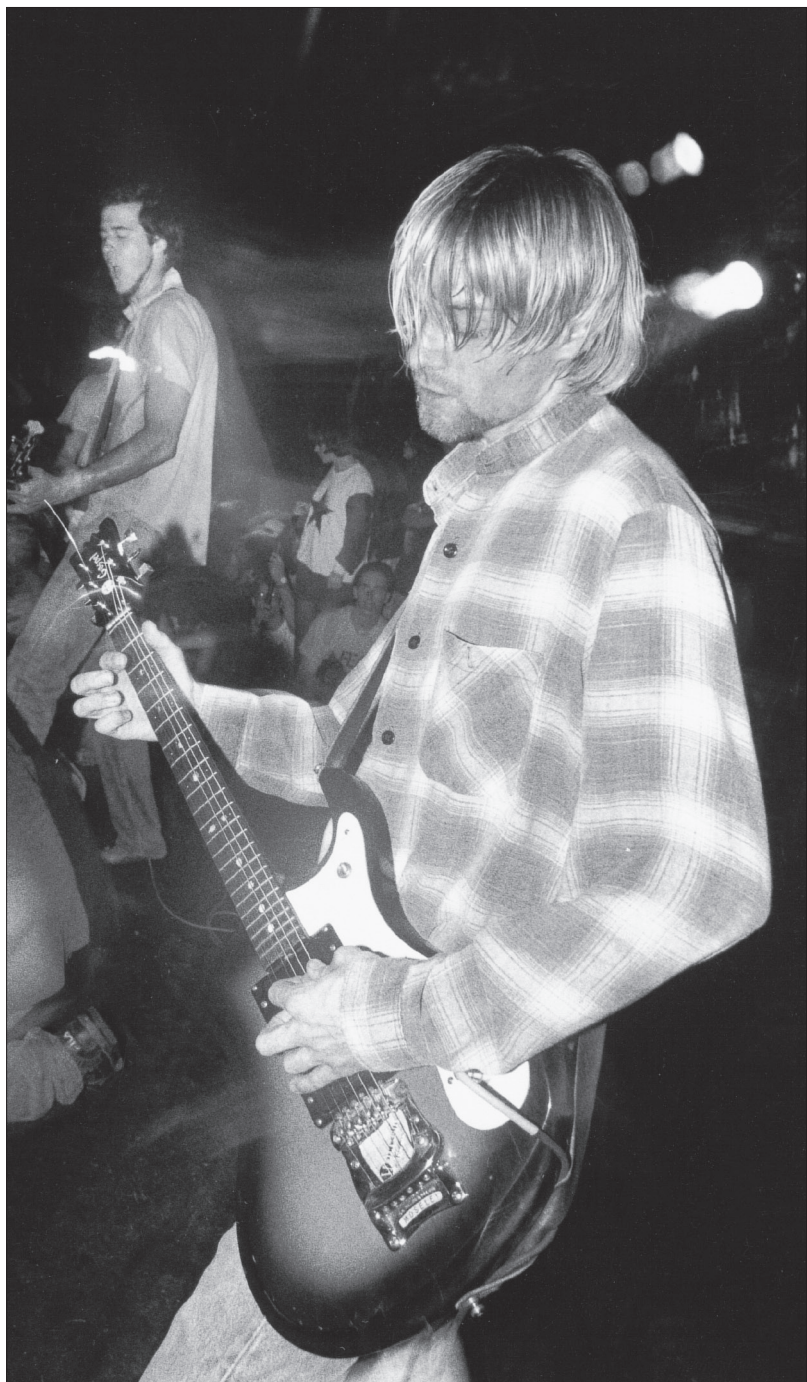
Een paar van de mensen die ik hier heb aangehaald en die zijn opgegroeid met Kurt, of met hem optrokken in Seattle, zijn sindsdien overleden aan de gevolgen van drugs- of alcoholmisbruik. Dat is een gruwelijke voortzetting van dit verhaal, maar het vormt ook een bewijs voor een droevige waarheid die ik al een tijdje verkondig: dat Kurts worsteling met verslaving evenzeer geworteld was in de omstandigheden waarin hij is opgegroeid, als in zijn genen, of in zijn roem.

Maar ik begrijp goed dat we allemaal een antwoord proberen te vinden op het waarom van de dood, vooral bij zelfmoord, en waarom het in Kurts geval gemakkelijker is om de schuld bij anderen te leggen dan de verklaring te zoeken in de keuzes die hij zelf maakte. Als je van Kurts muziek hield, hield je van hem, en de woede en teleurstelling die inherent zijn aan zelfmoord, zijn moeilijk te verwerken. Zelfs twintig jaar na zijn dood is het moeilijk om te doorgronden waar hij emotioneel stond die dag, welke keuzes hij maakte in zijn laatste momenten.

Maar te midden van die pijn gaat de kunst gewoon verder en leidt haar eigen leven. Ze blijft levenskrachtig en vitaal, en, wil ik beweren, nog net zo belangrijk als ze meer dan twintig jaar geleden was. Kurts leven vind ik nog steeds fascinerend en soms inspirerend, zeker als je bedenkt waar hij vandaan kwam. Hij gebruikte zijn pijn om kunst te creëren en dat was absoluut bewonderenswaardig, of je nou van zijn muziek hield of niet.

Er is nog een hele hoop dat we daarvan kunnen leren.

Charles R. Cross, april 2014

Nirvana live in de Motorsports Speedway in Seattle, september 1990.

Persoonlijke noot van de auteur

Ongeveer anderhalve kilometer van mijn huis staat een gebouw waarvan ik net zo gemakkelijk de rillingen over mijn rug krijg als van een film van Alfred Hitchcock. Het lage, grijze bouwsel wordt omringd door een hoog hek, een ongebruikelijke veiligheidsmaatregel in een middenklassebuurt van broodjeszaken en appartementen. Er zijn drie bedrijfjes achter het hek gevestigd: een kapsalon, een verzekeringskantoor van State Farm en 'Stan Baker, schietsport'. Het was dit derde bedrijfje waar Kurt Cobain en een vriend op 30 maart 1994 een Remington-jachtgeweer kochten. De eigenaar vertelde later tegen een krant dat hij niet begreep waarom iemand zo'n geweer zou kopen terwijl het geen 'jachtseizoen' was.

Elke keer dat ik langs Stan Baker rijd, heb ik het gevoel alsof ik net een bijzonder gruwelijk verkeersongeval heb gezien en in zekere zin heb ik dat ook. De gebeurtenissen die volgden op Kurts aankoop in de schietsportwinkel hebben me opgezadeld met een heel onbehaaglijk gevoel en het verlangen om inlichtingen in te winnen over dingen waarvan ik weet dat ze per definitie niet te bevatten zijn. Het zijn vragen over spiritualiteit, de rol van waanzin bij artistieke genialiteit, de verwoestingen die drugsmisbruik aanricht bij een ziel en het verlangen om de kloof tussen de innerlijke en de uiterlijke man te begrijpen. Dit zijn allemaal vragen die maar al te reëel zijn voor elke familie die is getroffen door verslaving, depressie of zelfmoord. Families die gehuld zijn in zulke duisternis – waaronder die van mij – ervaren deze behoefte om vragen te stellen die niet beantwoord kunnen worden als een soort kwelling die specifiek is voor hen.

Die mysteries hebben dit boek gevoed, maar in zekere zin werd de kiem ervan al jaren eerder gelegd, tijdens mijn jeugd in een klein stadje in Washington, in het noordwesten van de Verenigde Staten. Daar hebben maandelijks pakketjes van de Columbia Record and Tape Club me via rock-'n-roll een uitweg uit mijn omstandigheden geboden. Gedeeltelijk geïnspireerd door die postorderalbums verliet ik die landelijke omgeving om schrijver en tijdschriftredacteur te worden in Seattle. Aan de andere kant van de staat en een paar jaar later vond Kurt Cobain net zo'n soort transcendentie, via dezelfde platenclub, en hij zette die interesse om in een carrière als muzikant. Onze paden zouden zich kruisen in 1989 toen mijn tijdschrift zijn eerste hoofdartikel aan Nirvana wijdde.

Het was gemakkelijk om van Nirvana te houden omdat ze, ongeacht hun beroemdheid, toch altijd de underdogs leken, en hetzelfde kon worden gezegd van Kurt. Hij begon zijn artistieke leven in een dubbele starcaravan met het kopiëren van illustraties van Norman Rockwell¹ en vervolgens ontwikkelde hij een gave om verhalen te vertellen, wat zijn muziek een bijzondere schoonheid zou verlenen. Als rockster leek hij altijd een buitenbeentje, maar ik hield van de manier waarop hij de humor van een adolescent combineerde met de knorrigheid van een oude man. Als je hem zag lopen in Seattle – hij was onmogelijk over het hoofd te zien met zijn belachelijke pet met die flappen over zijn oren – was hij een individu in een bedrijfstak met maar weinig echte individuen.

Er waren tal van momenten tijdens het schrijven van dit boek dat die humor het enige lichtpuntje leek in deze taak die af en toe veel weg had van sisyfusarbeid. In *Heavier Than Heaven* zitten vier jaar research, vierhonderd interviews, talloze dossierkasten vol documenten, honderden muziekopnamen, vele slapeloze nachten en kilometers en nog eens kilometers autorijden tussen Seattle en Aberdeen. Het onderzoek heeft me op plaatsen gebracht – zowel emotioneel als fysiek – waarvan ik nooit had gedacht dat ik er zou komen. Er zijn momenten van enorme vervoer-

¹ Norman Rockwell was schilder en illustrator. Hij heeft veel omslagen voor tijdschriften en affiches gemaakt met afbeeldingen uit de populaire Amerikaanse cultuur (noot van de vertaler).

ring geweest, zoals toen ik voor het eerst het nooit uitgebrachte² ‘You Know You’re Right’ hoorde, een nummer dat ik onder Kurts beste nummers zou scharen. Maar voor elke ontdekking waar ik blij mee was, waren er ook momenten van bijna ondraaglijke droefenis, zoals toen ik Kurts afscheidsbrief in mijn hand had en zag dat het in een hartvormige doos werd bewaard naast een lok van zijn blonde haar als aandenken.

Mijn doel met *Heavier Than Heaven* was om Kurt Cobain te eren door zijn levensverhaal – het verhaal van dat haar en dat briefje – op te schrijven zonder een oordeel te vellen. Die benadering was alleen maar mogelijk door de ruimhartige hulp van Kurts beste vrienden, zijn familie en zijn bandleden. Bijna iedereen die ik wilde interviewen heeft uiteindelijk zijn herinneringen gedeeld; de enige uitzonderingen waren een paar personen die plannen hadden om zelf een relaas te schrijven en ik wens hun het allerbeste bij hun pogingen. Kurts leven was een ingewikkelde puzzel, die nog gecompliceerder werd doordat hij zoveel puzzelstukjes verborgen hield. Die onderverdeling in stukjes was zowel een gevolg van zijn verslaving als een voedingsbodemp voor. Op sommige momenten stelde ik me voor dat ik een spion aan het volgen was, een gewiekste dubbelagent die de kunst verstond om ervoor te zorgen dat niemand alle details van zijn leven kende.

Een vriendin van me, die zelf verslaafd is geweest aan drugs, heeft ooit eens de ‘niet over praten’-regel beschreven van families zoals die van haar. ‘We zijn opgegroeid in families,’ zei ze, ‘waar ons te verstaan werd gegeven: “niet naar vragen, niet over praten en niet doorvertellen”. Het was een code van geheimhouding en uit die geheimen en leugens kwam een sterke schaamte voort die me in zijn macht kreeg.’ Dit boek is voor al die mensen die de moed hebben om de waarheid te vertellen en uit de schaduw van het verleden te breken.

Charles R. Cross
Seattle, Washington

² Het nummer is inmiddels in oktober 2002 op het verzamelalbum *Nirvana* uitgebracht (noot van de vertaler).

Proloog

Heavier Than Heaven

New York, 12 januari 1992

Heavier Than Heaven

– een slogan die werd gebruikt door Britse concertpromotors om Nirvana's tour van 1989 met de band Tad te omschrijven. Met de slogan werd zowel bedoeld op de 'heavy' muziekstijl van Nirvana als op het gewicht van de 135 kilo zware Tad Doyle, de zanger van Tad.

De eerste keer dat hij de hemel zag, was precies zes uur en zevenenvijftig minuten na het moment dat een hele generatie op slag verliefd op hem was geworden. Opmerkelijk genoeg was het de eerste keer dat hij doodging en slechts de eerste van de vele keren die nog zouden volgen. Voor de generatie die verliefd op hem was, was het een gepassioneerde, krachtige en bindende verering; het soort liefde waarvan je meteen bij het begin al weet dat ze is voorbestemd om je hart te breken en te eindigen als een Griekse tragedie.

Het was 12 januari 1992, een heldere maar koude zondagochtend. De temperatuur in New York zou uiteindelijk stijgen naar 7 graden, maar om zeven uur 's ochtends, in een kleine suite van het Omni Hotel, lag ze rond het vriespunt. Er was een raam opengelaten om de stank van sigaretten naar buiten te laten en de ochtendlucht in Manhattan had alle warmte gestolen. De kamer zelf zag eruit alsof er een storm doorheen was geraasd: overal op de grond lagen, in het wilde weg als de uitstalling

van een blinde rommelmarktverkoper, hoopjes jurken, shirts en schoenen. Bij de dubbele deuren tussen de twee kamers stonden een stuk of vijf dienbladen met de restanten van roomservicemaaltijden van een aantal dagen. Half opgegeten broodjes en ranzige plakken kaas lagen op de dienbladen en een handjevol fruitvliegjes hing boven wat verlepte sla. Dit was niet de gebruikelijke toestand van een kamer in een viersterrenhotel; het kwam omdat iemand de schoonmakers had gewaarschuwd dat ze uit de kamer moesten blijven. Ze hadden een bordje met 'Niet storen' veranderd in 'NOOIT storen! We zijn aan het neuken!'

Deze ochtend was er geen geslachtsverkeer. In het kingsize bed lag de zesentwintigjarige Courtney Love te slapen. Ze droeg een antieke victoriaanse onderjurk en haar lange blonde haar lag uitgespreid over de lakens als de lokken van een sprookjesfiguur. Naast haar was een diepe afdruk te zien in het beddengoed van waar iemand kort daarvoor nog had gelegen. Alsof het een openingsscène betrof van een film noir, lag er een lijk in de kamer.

'Ik werd om zeven uur wakker en hij lag niet in bed,' herinnerde Love zich. 'Ik ben nog nooit zo bang geweest.'

Wie niet in het bed lag, was de vierentwintigjarige Kurt Cobain. Minder dan zeven uur daarvoor waren Kurt en zijn band Nirvana de muzikale act geweest in het programma *Saturday Night Live*. Hun verschijning in het programma zou een keerpunt blijken in de geschiedenis van de rock-'n-roll: de eerste keer dat een grungeband live op de nationale televisie van de Verenigde Staten te zien was geweest. Het was hetzelfde weekend dat Nirvana's eerste album bij een grote platenmaatschappij, *Nevermind*, Michael Jackson van de eerste plaats in de *Billboard*-hitlijsten stootte en het bestverkochte album in het hele land werd. Hoewel het nou ook weer niet een onmiddellijk succes was – de band bestond al vier jaar – was de manier waarop Nirvana de muziekindustrie had overrompeld ongeëvenaard. Waar ze een jaar eerder nog vrijwel onbekend waren geweest, bestormde Nirvana nu de hitlijsten met hun 'Smells Like Teen Spirit', dat het meest herkenbare nummer van 1991 werd en waarvan de openingsriff op gitaar het echte begin van de jaren-negentig-rock betekende.

En er was nog nooit zo'n rockster geweest als Kurt Cobain. Hij gedroeg zich helemaal niet als een beroemdheid en was meer een soort

anti-ster. Hij weigerde bijvoorbeeld om een limousine te nemen naar NBC en liep er altijd bij in tweedehandskleren. Voor *Saturday Night Live* had hij dezelfde kleren aan als hij de twee dagen daarvoor had aangehad: een paar Converse-tennisschoenen, een spijkerbroek met grote gaten bij de knieën, een T-shirt met de naam van een obscure band erop en een Mister Rogers-achtig vest³. Hij had zijn haar al een week niet gewassen, maar hij had het geverfd met aardbeienlimonade, waardoor zijn blonde haren eruitzagen alsof ze aan elkaar kleefden door opgedroogd bloed. Nooit eerder in de geschiedenis van live televisie had iemand die optrad zo weinig zorg besteed aan zijn uiterlijk of aan zijn persoonlijke hygiëne, zo leek het althans.

Kurt was een complexe, tegendraadse misantroop en wat er bij hem soms uitzag als een toevallige ommekeer, vertoonde aanwijzingen van een zorgvuldige planning. In veel interviews beweerde hij dat hij de publiciteit die hij op MTV had gekregen verafschuwde, maar hij belde herhaaldelijk zijn managers om te klagen dat de zender zijn video's lang niet vaak genoeg vertoonde. Hij plande op een obsessieve – en dwangmatige – manier elke muzikale of carrièrematige stap, schreef ideeën uit in zijn dagboeken jaren voordat hij ze uitvoerde, maar wanneer men hem de eer toekende waarnaar hij had gestreefd, deed hij alsof het maar vervelend was dat hij ervoor uit bed moest komen. Hij was een man met een indrukwekkende wilskracht, maar werd net zozeer gedreven door een krachtige zelfhaat. Zelfs degenen die hem het best kenden, hadden het gevoel dat ze nauwelijks wisten wie hij was; dat bleek uit de gebeurtenissen van die zondagochtend.

Nadat hij klaar was met *Saturday Night Live* en hij het feest voor de acteurs had laten schieten omdat het 'niet zijn stijl' was, had Kurt een twee uur durend interview gegeven aan een radiojournalist dat om vier uur 's ochtends was geëindigd. Zijn werkdag zat er eindelijk op en die was in elk opzicht buitengewoon succesvol verlopen: hij had de hoofd-attractie gevormd in *Saturday Night Live*, zijn album was op nummer 1 gekomen en 'Weird Al' Yankovic had toestemming gevraagd om een parodie te maken op 'Teen Spirit'. Je zou denken dat al die gebeurtenis-

³ Mister Rogers is Fred Rogers (1928-2003), een televisiepersoonlijkheid die educatieve programma's maakte (noot van de vertaler).

sen bij elkaar toch het hoogtepunt moesten vormen van zijn korte carrière, het soort erkenning waar de meeste artiesten alleen maar van dromen en waar Kurt zelf over had gefantaseerd als tiener.

Tijdens zijn jeugd in een klein stadje in het zuidwesten van de staat Washington, had Kurt nooit een aflevering van *Saturday Night Live* gemist en hij had tegen zijn vrienden op de middelbare school opgeschept dat hij op een dag zelf een ster zou zijn. Tien jaar later was hij de meest gevierde persoon in de muziek. Al na zijn tweede album werd hij binnengehaald als de beste songwriter van zijn generatie; slechts twee jaar eerder was hij nog afgewezen voor een baantje als schoonmaker van hondenkennels.

Maar in de uren voor zonsopgang had Kurt noch het gevoel dat hij zijn gelijk had gehaald, noch de neiging om feest te vieren; de aandacht had zijn gewoonlijke malaise eigenlijk alleen maar verergerd. Hij voelde zich ziek en had last van wat hij beschreef als een 'steeds terugkomende brandende misselijkmakende pijn' in zijn maag, die werd verergerd door stress. Van de roem en het succes leek hij zich alleen maar slechter te gaan voelen. Kurt en zijn verloofde, Courtney Love, waren het meest besproken stel van de rock-'n-roll, alhoewel er voornamelijk over het drugsmisbruik werd gepraat. Kurt had altijd geloofd dat erkenning van zijn talent de vele emotionele pijnen zou genezen waar zijn jeugd door was getekend; toen hij succes kreeg, werd wel duidelijk hoe dwaas die gedachte was, en hij begon zich er steeds meer voor te schamen dat zijn plotseling oplaaiende populariteit samenviel met een uit de hand lopende drugsverslaving.

In zijn hotelkamer, in de vroege uurtjes van de ochtend, had Kurt een klein plastic zakje China White-heroïne gepakt, klaargemaakt voor een injectiespuit en in zijn arm geïnjecteerd. Dit was op zich niet ongewoon, want Kurt gebruikte al enkele maanden regelmatig heroïne, waarbij Love met hem meedeed in de twee maanden dat ze nu een stelletje waren. Maar deze nacht had Kurt, terwijl Courtney sliep, op roekeloze wijze – of met opzet – veel meer heroïne gebruikt dan veilig was. Door de overdosis had zijn huid een blauwgroene tint gekregen, zijn ademhaling was gestopt en zijn spieren waren zo stijf als een coaxkabel. Hij gleden van het bed, landde met zijn gezicht omlaag op een stapel kleren en zag eruit als een lijk dat lukraak was achtergelaten door een seriemoordeenaar.

‘Het was niet zozeer het feit dat hij een overdosis had genomen,’ vertelde Love, ‘het was feit dat hij DOOD was. Als ik niet om zeven uur wakker was geworden... Ik weet het niet, misschien dat ik het voelde. Het was zo klote. Het was gewoon ziek en gestoord.’ Love begon een verwoede poging te doen om hem te reanimeren, wat uiteindelijk een alledaagse ervaring voor haar zou worden: ze gooide koud water op haar verloofde en stompte hem op zijn zonnevlecht om zijn longen lucht binnen te laten zuigen. Toen haar eerste handelingen geen reactie opleverden, deed ze de hele cyclus nog een keer, als een vastbesloten ambulancebroeder die een slachtoffer van een hartaanval probeert te helpen. Eindelijk, na minutenlang bezig te zijn geweest, hoorde Courtney een hijgend geluid dat aangaf dat Kurt weer ademde. Ze ging verder met hem tot leven wekken door water in zijn gezicht te gooien en zijn ledematen heen en weer te bewegen. Binnen een paar minuten zat hij overeind en kon hij alweer praten, en hoewel hij nog steeds heel erg stoned was, had hij een zelfingenomen grijns op zijn gezicht, bijna alsof hij trots was op wat hij had gedaan. Het was zijn eerste, bijna dodelijke overdosis. Op dezelfde dag dat hij een ster was geworden.

In de loop van één enkele dag was Kurt geboren voor het oog van de massa, gestorven in de privacy van zijn eigen duisternis en weer tot leven gewekt door de kracht van de liefde. Het was een buitengewone prestatie, onwaarschijnlijk ook, en bijna onmogelijk, maar datzelfde kon worden gezegd over zoveel van zijn buitensporige leven, te beginnen met waar hij vandaan kwam.

1

Eerst heel hard gillen

Aberdeen, Washington
februari 1967 - december 1973

Hij maakt zijn behoeften kenbaar door eerst heel hard te gillen en dan te gaan huilen als de eerste methode niet werkt.
– passage in een verslag van zijn tante over de achttien maanden oude Kurt Cobain

Kurt Donald Cobain werd geboren op 20 februari 1967, in een ziekenhuis op een heuvel die uitkeek over Aberdeen in de Amerikaanse staat Washington. Zijn ouders woonden in het naburige Hoquiam, maar het was passend dat Aberdeen zou gelden als Kurts geboorteplaats; hij zou driekwart van zijn leven binnen een straal van vijftien kilometer van het ziekenhuis doorbrengen en hij zou voor altijd diep verbonden blijven met deze omgeving.

Wie die regenachtige maandag naar buiten zou hebben gekeken vanuit het Grays Harbor Community Hospital zou een land van een ruige schoonheid hebben gezien, waar bossen, bergen, rivieren en een machtige oceaan tot een schitterend panorama in elkaar overliepen. Beboste heuvels lagen rondom het punt waar drie rivieren samenkwamen, die uitstroonden in de nabijgelegen Grote Oceaan. In het middelpunt van dit alles lag Aberdeen, de grootste stad van de provincie Grays Harbor, met 19.000 inwoners. Meteen ten westen ervan lag het kleinere Hoquiam, waar Kurts ouders, Don en Wendy, in een kleine bungalow woonden. En

naar het zuiden, aan de overkant van de rivier de Chehalis, lag Cosmopolis, waar zijn moeders familie, de Fradenburgs, vandaan kwam. Op een dag dat het niet regende – en dat was zelden het geval in een streek waar meer dan 2000 millimeter neerslag per jaar viel – kon je vijftien kilometer verderop Montesano zien liggen, waar Kurts grootvader Leland Cobain was opgegroeid. Het was maar een klein wereldje, waar iedereen met elkaar was verbonden, en Kurt zou uiteindelijk Aberdeens beroemdste product worden.

Het uitzicht vanaf het twee verdiepingen tellende ziekenhuis werd overheerst door de op vijf na drukste goederenhaven aan de Westkust van de Verenigde Staten. Er dreven zoveel boomstammen in de Chehalis dat je je kon inbeelden dat je van de ene naar de andere kant van de drie kilometer brede monding zou lopen door van boom op boom te stappen. Naar het oosten lag de binnenstad van Aberdeen, waar de middenstand klaagde dat het voortdurende gedender van de vrachtwagens met hout de mensen wegjoeg uit hun winkels. Het was een stad die aan het werk was en dat werk was bijna helemaal afhankelijk van de omzetting van de douglassparren uit de omringende heuvels in handel. Aberdeen huisvestte zevenendertig verschillende houtzagerijen, pulpfabrieken en dakspaanfabrieken. Hun schoorstenen deden het hoogste gebouw van de stad, dat maar zes verdiepingen telde, in het niet verdwijnen. Meteen onder aan de heuvel waarop het ziekenhuis lag, stond de reusachtige schoorsteen van de pulpfabriek van Rayonier, de grootste toren van allemaal, die 45 meter de lucht in ging en een nooit aflatende wolk houtpulpafvalstoffen uitbraakte.

Maar hoewel Aberdeen gonsde van de bedrijvigheid, was de economie ervan langzaam aan het inzakken in de tijd dat Kurt werd geboren. De provincie was een van de weinige in de staat waarvan de bevolking afnam, omdat de werklozen hun geluk elders beproefden. De houtindustrie begon te lijden onder de gevolgen van concurrentie uit het buitenland en overmatige houtkap. Het landschap vertoonde al duidelijke tekenen van zulke roofofbouw: buiten de stad waren stroken waar het bos was weggekapt die nu alleen nog maar een herinnering vormden aan de eerste kolonisten die hadden ‘geprobeerd om alles te kappen’, zoals de

titel van een plaatselijk geschiedenisboek luidt.⁴ De werkloosheid eiste op sociaal gebied een nog grimmiger tol van de gemeenschap, in de vorm van een toenemend aantal gevallen van alcoholisme, huiselijk geweld en zelfmoord. In 1967 waren er zeventwintig kroegen en in het hart van de binnenstad stonden veel verlaten gebouwen, waarvan sommige bordelen waren geweest voordat ze eind jaren vijftig waren gesloten. De stad was zo berucht om zijn hoerenkasten dat het tijdschrift *Look* hem in 1952 ‘een van de brandhaarden in Amerika’s strijd tegen de zonde’ noemde.

Maar het stedelijke verval van de binnenstad van Aberdeen ging gepaard met een hechte sociale gemeenschap waar burens elkaar hielpen, ouders betrokken waren bij scholen en familiebanden sterk bleven te midden van een gevarieerde immigrantenbevolking. Het aantal kerken was er groter dan het aantal kroegen en het was een plek waar kinderen op fietsjes nog de vrije teugel kregen in hun wijk, zoals het geval was in heel veel kleine steden in Amerika in het midden van de jaren zestig. Tijdens zijn jeugd zou de hele stad Kurts achtertuin worden.

Zoals bij de meeste eerstgeborenen het geval is, was de geboorte van Kurt een groot feest, zowel voor zijn ouders als voor de rest van de familie. Hij had zes tantes en ooms van zijn moeders kant, twee ooms van zijn vaders kant en hij was het eerste kleinkind voor beide families. Dit waren grote families en toen zijn moeder de geboortekaartjes liet drukken, had ze er al vijftig gebruikt voordat ze de naaste familieleden had gehad. Een regeltje in de familieberichten van de *Aberdeen Daily World* van 23 februari maakte de komst van Kurt kenbaar aan de rest van de wereld: ‘Aan Mr. en Mrs. Donald Cobain, 2830½ Aberdeen Avenue, Hoquiam, 20 februari, in het Community Hospital, een zoon.’

Kurt woog 3380 gram, en zijn haar en huidskleur waren donker. Binnen vijf maanden zou zijn babyhaar blond en zijn huid licht worden. De familie van zijn vader had Franse en Ierse wortels – ze waren in 1875 geïmmigreerd vanuit het *townland* Skey in het graafschap Tyrone in Ierland – en Kurt had zijn hoekige kin van deze kant geërfd. Van de Fraden-

⁴ *They Tried to Cut It All: Grays Harbor – Turbulent Years of Greed and Greatness* van Edwin Van Syckle (noot van de vertaler).

burgs, aan zijn moeders kant – die Duits, Iers en Engels waren – had Kurt zijn rozige wangen en blonde lokken gekregen. Maar verreweg zijn meest in het oog springende kenmerk waren zijn opmerkelijke, hemelsblauwe ogen; zelfs verpleegsters in het ziekenhuis maakten opmerkingen over hoe mooi ze waren.

Het waren de jaren zestig en er was een oorlog aan de gang in Vietnam, maar afgezien van nu en dan een nieuwsbericht voelde Aberdeen meer als het Amerika van de jaren vijftig. Op de dag dat Kurt werd geboren, zette de *Aberdeen Daily World* het grote nieuws van een Amerikaanse overwinning bij de stad Quang Ngai af tegen plaatselijke berichten over de omvang van de houtkapopbrengst en advertenties van JCPenney voor flanellen overhemden die in de uitverkoop waren vanwege de geboortedag van George Washington, voor \$2,48 per stuk. *Who's Afraid of Virginia Woolf?* had die middag in Los Angeles dertien Oscarnominaties gekregen, maar in de drive-inbioscoop van Aberdeen draaide *Girls on the Beach*.

Kurts eenentwintigjarige vader, Don, werkte als monteur bij het Chevron-tankstation in Hoquiam. Don was knap en sportief, maar met zijn stekeltjehaar en zijn Buddy Holly-achtige bril had hij ook iets sul-ligs. Kurts negentienjarige moeder daarentegen, Wendy, was een klas-sieke schoonheid die eruitzag en zich een beetje kleeedde als Marcia Brady uit de populaire televisieserie *The Brady Bunch*. Ze hadden elkaar ontmoet op de middelbare school, waar Wendy de bijnaam 'Breeze' had. Het jaar daarvoor in juni, slechts een paar weken nadat ze haar eindexa-men had gehaald, was Wendy zwanger geraakt. Don leende zijn vaders auto en verzon een excuus zodat de twee naar Idaho konden reizen en daar zonder goedkeuring van hun ouders konden trouwen.

Toen Kurt werd geboren, woonde het jonge koppel in een piepklein huisje in de achtertuin van een ander huis in Hoquiam. Don maakte lange uren in het benzinstation terwijl Wendy voor de baby zorgde. Kurt sliep in een wit, rieten wiegje met een felgele strik erop. Er was weinig geld, maar een paar weken na de geboorte wisten ze genoeg bij elkaar te schrapen om het kleine huisje te verlaten en in een groter huis te trekken op Aberdeen Avenue 2830. 'De huur,' vertelde Don, 'was maar vijf dollar extra per maand, maar in die tijd was vijf dollar veel geld.'

HEAVIER THAN HEAVEN

*Totdat iemand een boek schrijft dat verder gaat in zijn psychische analyse – maar even goed is in zijn beschrijving – is **Heavier Than Heaven** hét vertrekpunt voor de duistere reis door Cobains claustrofobische innerlijke wereld.*

– Rolling Stone

Kurt Cobain, leadzanger en gitarist van de grungeband Nirvana, pleegde in 1994 zelfmoord. Deze daad kenmerkte zijn intense, geïnspireerde en getormenteerde leven. Muziekjournalist Charles R. Cross vermengt in dit boek zijn grote kennis van Seattle's muzieksce­ne met zijn fascinatie voor Cobain en componeert zo pakkend het verhaal over artistieke genialiteit en de pijn die het vernietigde. Hij baseert zich op ongepubliceerde dagboeken, meer dan driehonderd interviews, songteksten en vier jaar diepgaand onderzoek, en beschrijft Kurts aangrijpende leven van zijn jeugd in het Amerikaanse Aberdeen tot zijn opkomst als veelzijdig muzikantiest van wereldformaat die door een hele generatie wordt geado­reerd.

Deze bijzondere uitgave, twintig jaar na het overlijden van Kurt Cobain, is door de auteur van een speciaal voorwoord voorzien, waarin hij terugblikt op recente ontwikkelingen.

Charles R. Cross heeft vele boeken geschreven over muziek en cultuur, o.a. over Led Zeppelin, Jimi Hendrix en Bruce Springsteen. Met deze biografie over Kurt Cobain won hij de ASCAP Award for Outstanding Musical Biography.

Een van de meest aangrijpende en onthullende boeken die ooit over een rockstar zijn geschreven. Een kijk van onschatbare waarde op het leven van een getroebleerde artiest.

– Los Angeles Times

KOSMOS

NUR 661

Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen